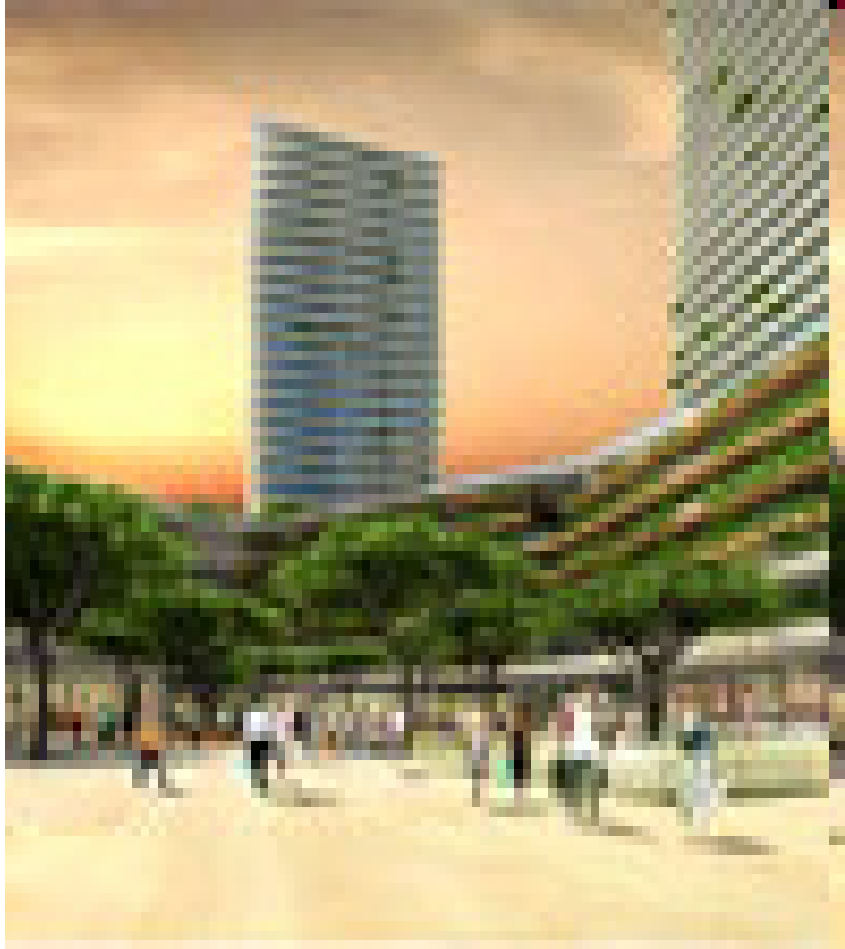

BİR META OLARAK İSTANBUL

MUSTAFA SÖNMEZ
EKİM 2011

İSTANBUL'UN KENT RANTI, SERMAYE BİRİKİMİNİN YENİ SAC AYAĞI

- Zorlu Grubu, Özelleştirme İdaresi'nden metrekaresini 8 bin dolardan aldığı 96 dönümlük Karayolları arsasına inşa ettiği daireleri, metrekaresi 10 bin ila 18 bin dolar arasında değişen fiyatlarla satışa çıkardığını duyurdu.
- Bu, 120 metrekarelik bir dairenin bile **2 milyon doların üstünde** satışı demek.
- İstanbul'un kentsel rantı, sermaye birikiminin önemli sac ayaklarından biri oldu.

İSTANBUL'UN YÜKSELEN KENT RANTI KAMU YERİNE, ÖZELE

- İstanbul'u azman bir sanayi kentinden, “**küresel kontrol kenti**” durumuna getirme sloganıyla başlatılan “**gökdelenleşme**”, ortaya devasa rantlar çıkardı. İstanbul'da yaşayan kentlinin haklarını gözetemeyen yönetimler olsaydı, yaratılmış bu yüksek ranttan, adil bir **vergileme ile kamu da pay** alırdı. Öyle olmadı. Her biri en az 25 katı bulan, rekortmeni **Safir** (AKP'li Kiler'in) ile 68 kata ulaşan bu yapılar, sahiplerine olağanüstü birikimler sağladı.

RANT, KAYNAK DAĞILIMINI ÇARPITTI, SANAYİDEN UZAKLAŞTIRDI

- İstanbul rantı, Türkiye'nin kaynak dağılımını çarpıtarak sanayiden emlak sektörüne kaydırıldı. Eskinin tüm sanayicileri, Eczacıbaşı, İş Bankası, Vestel, Gümüşsuyu, Hattat, Edip İplik, Tekfen, Polat... sanayi yatırımı yerine İstanbul emlak yatırımcısı oldular, sanayiden sağladıkları birikim yerine, İstanbul kule rantından birikimi sürdürmeye karar kıldılar, kaynaklarını da bu yöne kaydırıldılar, buna devam edecekler.

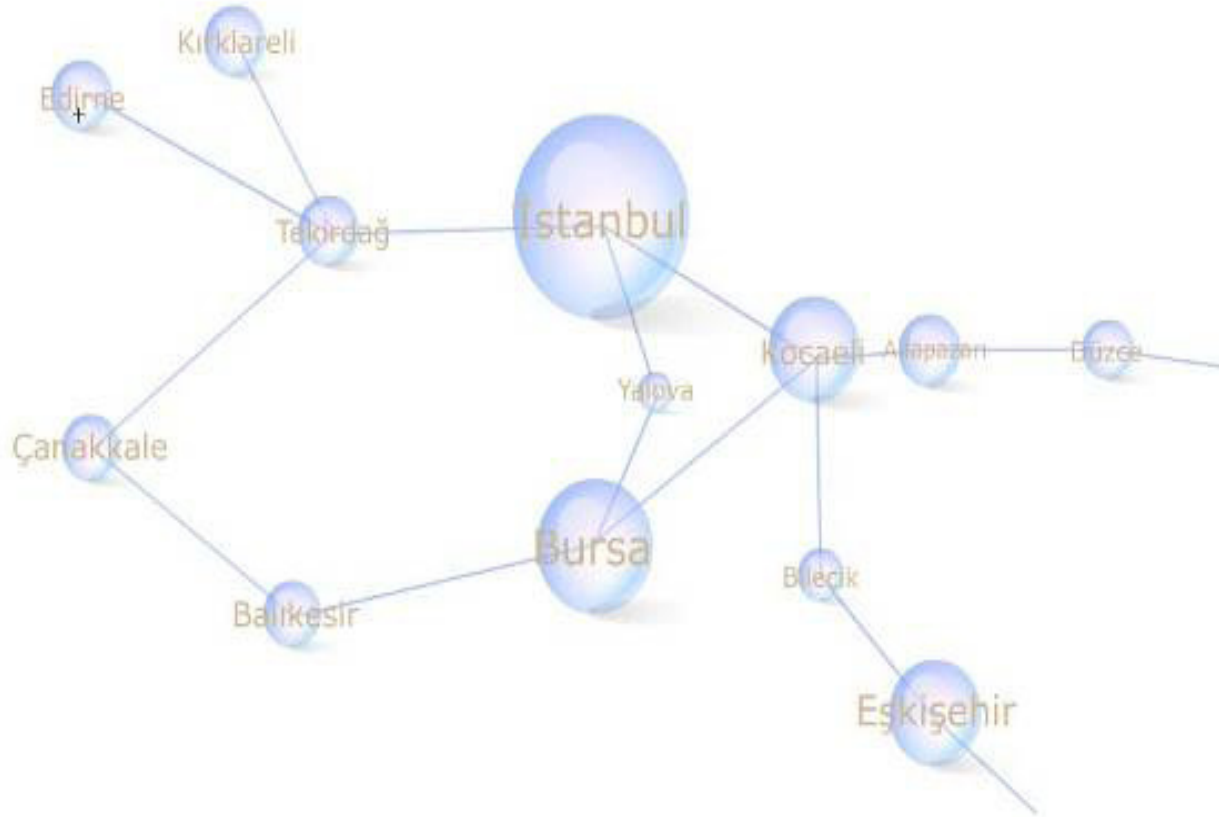
PLAZALAR ŞEHİRİ İSTANBUL

İSTANBUL'UN ÖNEMLİ KULELERİ			
Kule	Kat	Kule	Kat
Sapphire	68	Sun Plaza	38
Anthill Residence 1	58	Prestige Hotel	38
Zorlu Residence	57	Trump Towers	37
Anthill Residence	57	Uphill Towers	36
İşbank kulesi 1	52	Şişli Eit Res.	35
Sisli Plaza	46	Selenium Twins	34
Tekstilkent Plaza 1	44	Selenium Twins	34
Tekstilkent Plaza 2	44	Süzer Plaza	34
EDİP Tower	43	TAT Tower 1	34
EDİP Tower 2	41	TAT Tower 2	34
Sabancı Center 1	39	Sabancı 2	34
Arkon Park Residence	39	Kanyon	32
Trump Towers	39	Metrocity	23

KÜRESELLEŞME İLE BİRLİKTE KENTLER ARASI İŞBÖLÜMÜ DE DEĞİŞTİ

- Küresel kapitalizm kasırgasının azgın çevrimine biraz daha dahil olduğu son 30 yılda, Türkiye’de, birçok şey gibi, kentlerin dokusunda, kentlilerin yaşamlarında da önemli değişiklikler yaşanıyor.
- Dış kaynağa bağımlı büyüme, tarımı, dolayısıyla kırları yoksullaştırıp göçleri kamçılınca, nüfusun **dörtte üçünün** irili ufaklı **kentlerde** yaşadığı bir Türkiye’deyiz artık. Hayat, büyük ölçüde kentlerde akıyor,
- Kentler arasında yeni işbölümleri oluşuyor. **İstanbul** küresel kent ilan edilirken çevre iller **Bursa, Kocaeli, Tekirdağ** sanayici;
- **Antalya-Muğla** turizmci,
- Anadolu’da Kayseri, G.Antep, Konya, Denizli gibi iller, KOBİ’ler eliyle **sanayi tedarikçisi** iller durumunda.
- **Doğu ve G.Doğu** kentleri, yakılmış, boşaltılmış köylerin verdiği zorunlu göçle kent yoksulluğunun diz boyu yaşandığı sorun yumakları halinde.
- Küresel kapitalizm kasırgasıyla küçük-büyük bütün **kentlerin başına bir şeyler geliyor.**

SANAYİ ÇEVRE İLLERDE AMA KONTROL İSTANBUL'DA

KENTLERİN GENLERİYLE OYNANIYOR, TEKTİPLEŞTİRİLİYOR

- Yeni sermaye birikimleri için kentlerin genleriyle oynanıyor, dokuları zedeleniyor, toplumsal değerler tarumar ediliyor.
- Bundan öncelikle etkilenenler, kentte yaşamaya, kentte barınmaya, tutunmaya çalışanlar, özellikle de emeği ile geçinmeye çalışanlar.
- Rantı yükselen bölgelerden, **TOKİ** eliyle gerçekleştirilen **kentsel dönüşüm** ile, alt-orta sınıflar sürülmek isteniyor,
- Kültür, tarih varlıkları , kamusal yapılar özelleştiriliyor, ticarileştiriliyor, yağmalanıyor,
- Topluma yeni yaşam imajları empoze edilerek konut için korunmalı, havuzlu site hayatı, rezidanslar; alışveriş için AVM'ler “moda” hale getiriliyor.
- Bu yaşam biçimi, İstanbul'dan dalga dalga, irili ufaklı bütün Anadolu kentlerine taşınıyor. **Kentler tektipleştiriliyor**

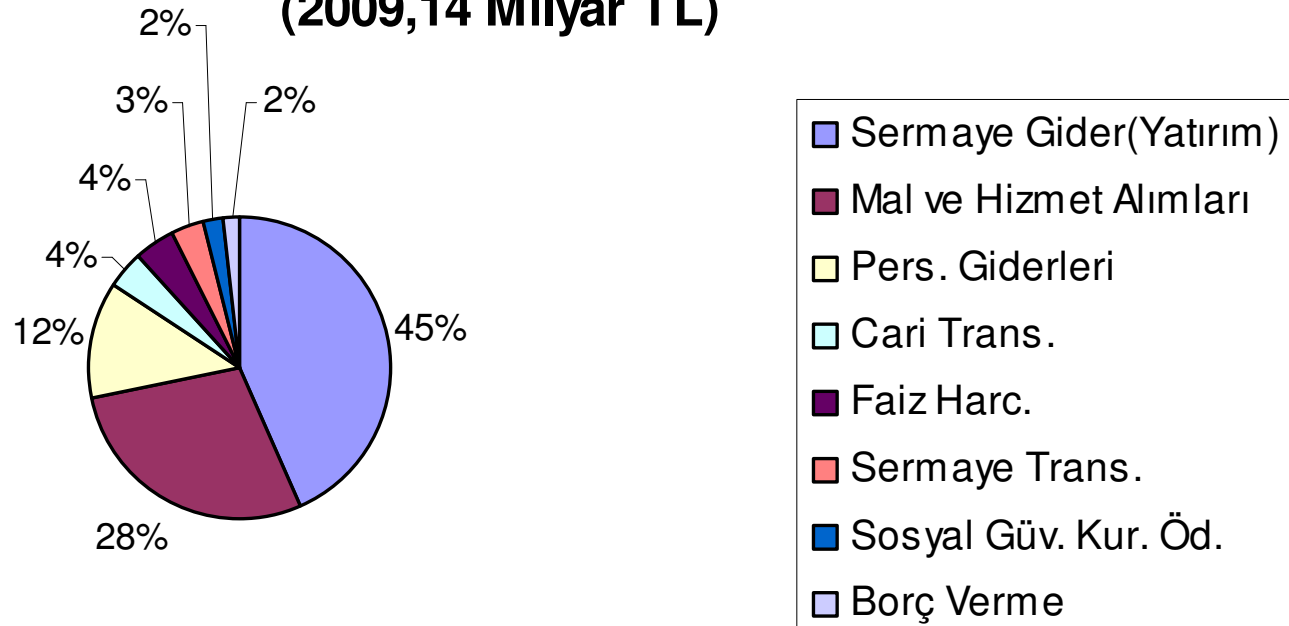
VERGİLER, RANTÇI YAPILANMANIN İHTİYACI ALTYAPIYA..

- İstanbul halkı yüksek kent rantından mahrum bırakıldığı gibi, vergilerinin yine bu gökdelenlerin altyapısı için harcanması ile başka bir haksızlığa uğruyor.
- İstanbul'a dönük yapılan kamu yatırımlarının yüzde 80'i, bu rantgöz yapılaşmanın ortaya çıkardığı altyapı sorunlarını çözmeye harcanıyor.
- Alt geçit-üstgeçit, viyadük, çevre yolu, tünel, 3. köprüye ayrılan kaynaklar, ... barınma, eğitim, sağlık hakkı için; temiz çevre, ucuz ulaşım, yeterli adalet, kültür hizmetleri için harcanabilirdi...

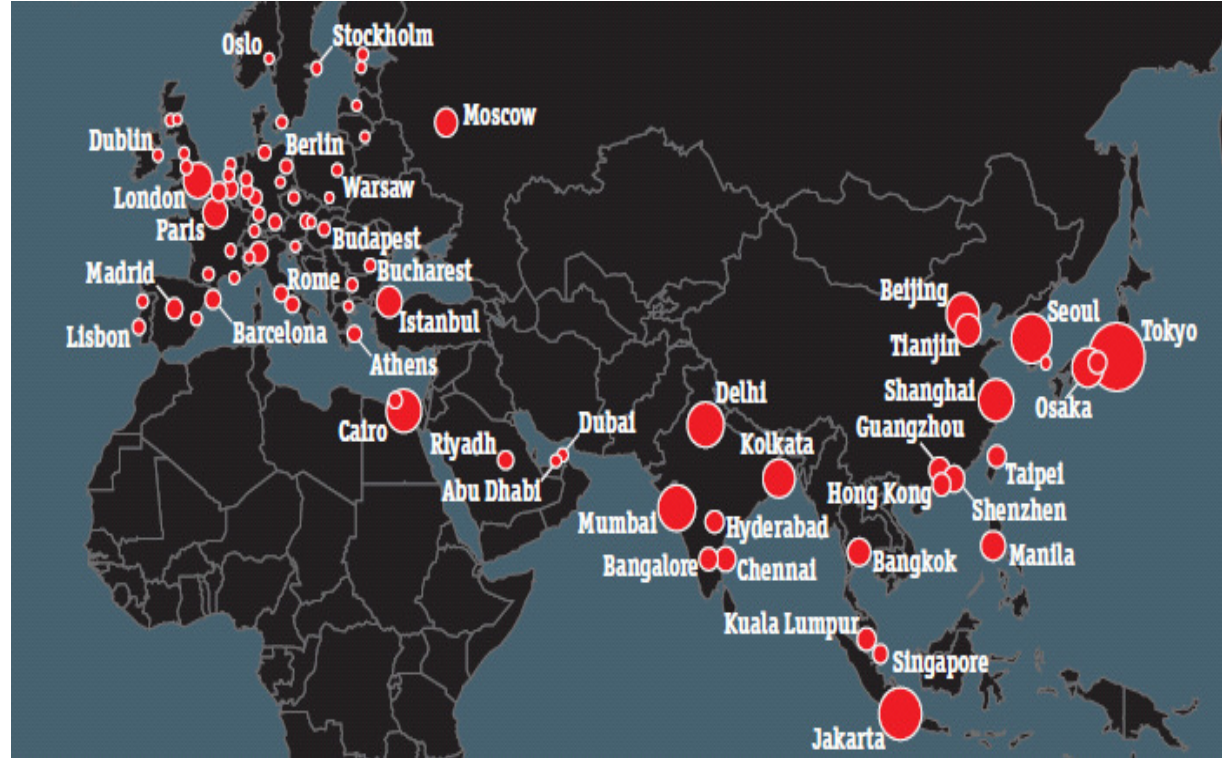
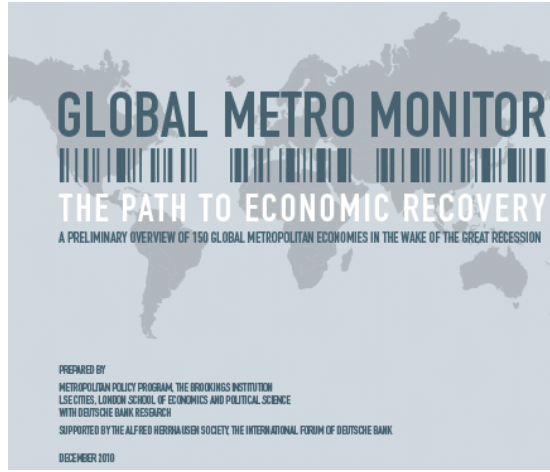
İSTANBUL EN BÜYÜK YEREL HARCAMAYI YAPARKEN ALTYAPI YATIRIMLARI VE SATINALMALAR ÜÇTE İKİLİK PAYA SAHİP

**İstanbul Yerel Harcamalarının Dağılımı
(2009,14 Milyar TL)**

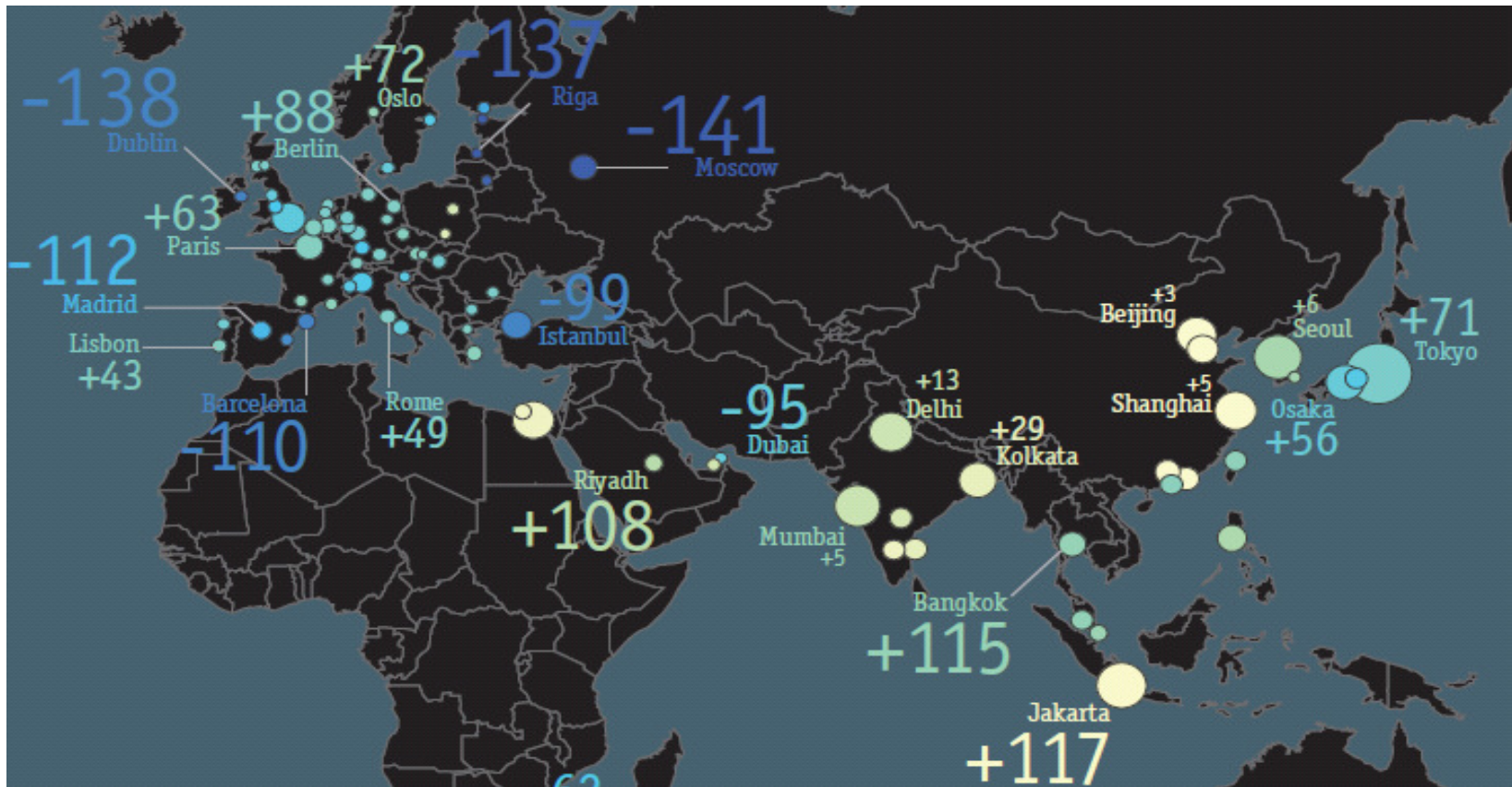
KÜRESEL KRİZ VE İSTANBUL

Küresel metropollerin son krizden nasıl etkilendikleri araştırıldı.

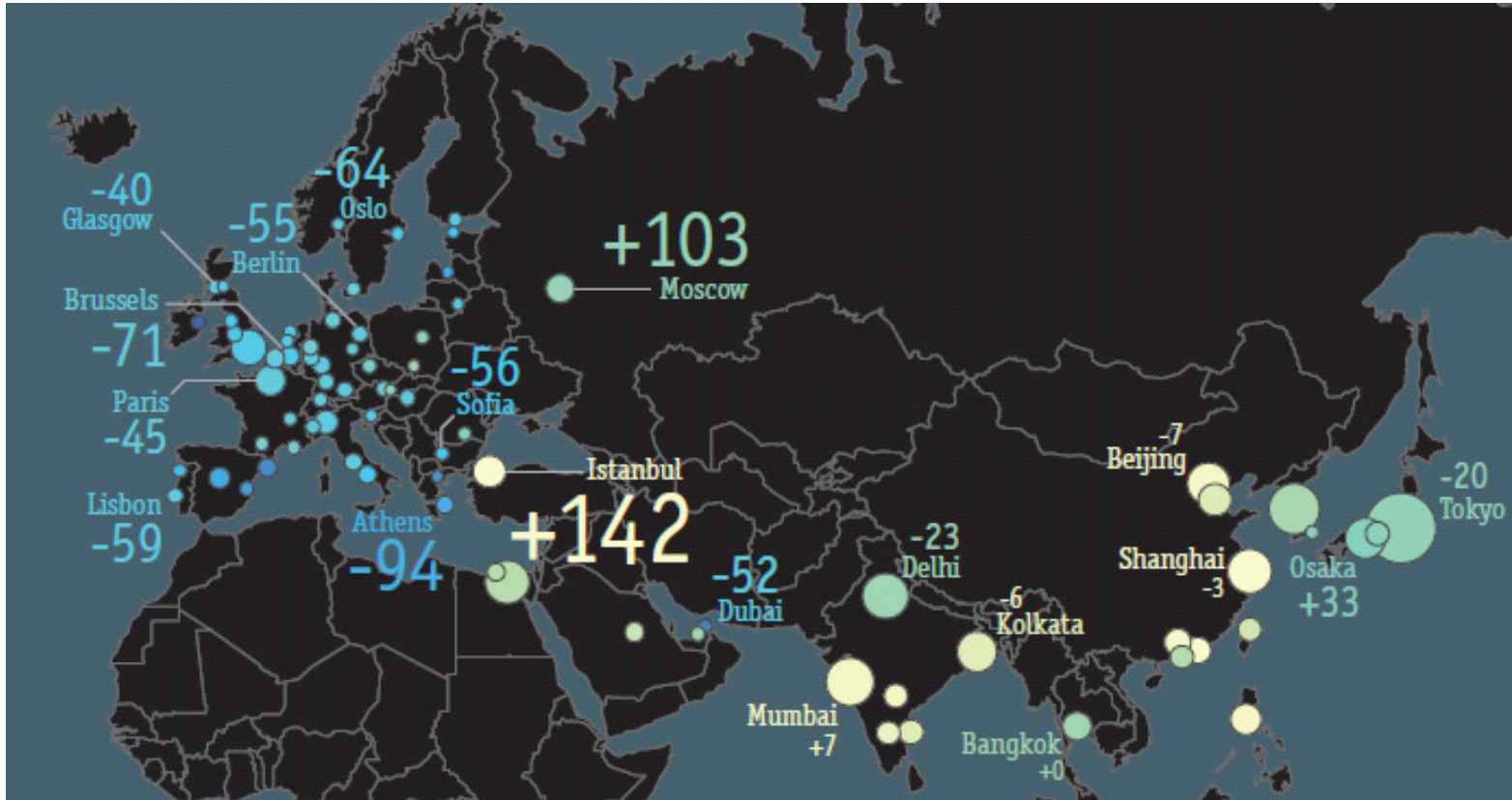
İSTANBUL, 2008-2009'DA KÜRESEL KRİZDEN EN ÇOK ETKİLENEN METROPOLLER ARASINDA SAYILDI. Dublin, Moskova, Riga, Madrid ve Barselona'nın İstanbul'dan daha çok etkilendiği belirtildi.

Metro Performance During Recession Period and Change in Ranking From Pre-Recession Period

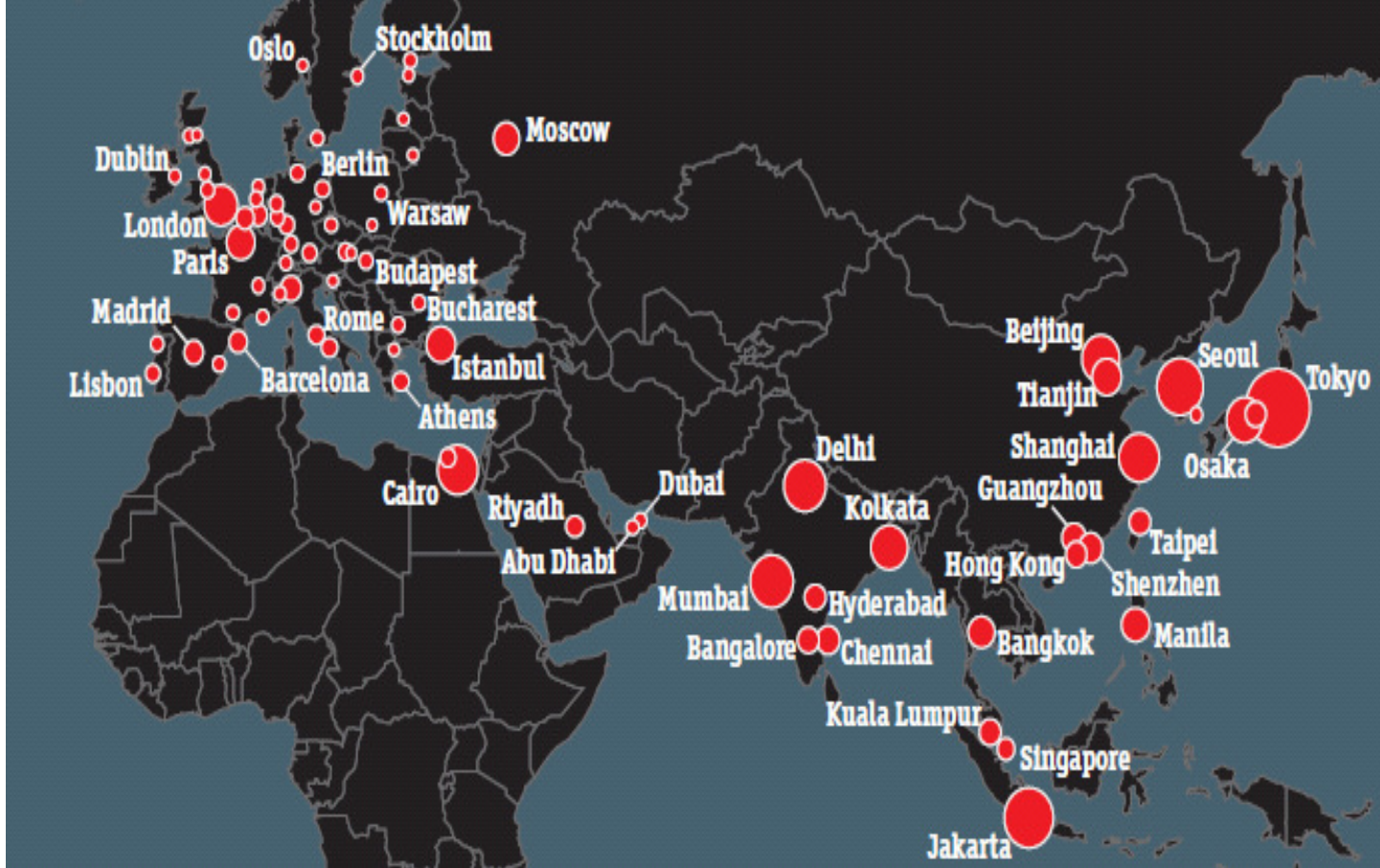

İSTANBUL'UN 2010'DA EN HIZLI TOPARLANAN METROPOL OLDUĞU SONUCUNA ULAŞILDI. Araştırmaya göre, krizdeki Avrupa metropollerine yenileri eklenirken İstanbul ve Moskova krizden çıktılar.

Metro Performance During Recovery Period and Change in Ranking From Recession Period

YA 2011 VE SONRASI? Borç krizi ile bunalımları süren Avrupa metropollerine, büyüme eğrisi aşağı çevrilen İstanbul'un yeniden katılma ihtimali yüksek.

İSTANBUL, KRİZ YÜKÜNÜN TEHDİTİ ALTINDA

- AKP rejiminin, sermaye birikimini, hele ki küresel kriz koşullarında ağır aksak da olsa sürdürebilmek için canhıraş biçimde sarıldığı tek alan kaldı: Büyük kent rantları, özellikle de İstanbul'un “altın kent rantı”...
- Bugüne kadar Özelleştirme İdaresi'nce satılan Karayolları arsası, İETT arsası gibi emsalsiz varlıklara yenileri eklenmek isteniyor.
- İstanbul'un en değerli kamu alanları Galataport, Haydarpaşaport, sağlık kampuslarına taşınarak boşaltılacak tarihi hastane binaları, rantı yüksek alanlardaki üniversite binaları, liseler, diğer kamu binalarının yer aldığı kamusal varlıkların yanında Levent, Maslak, Ayazağa gibi gözde semtlerdeki askeri bölgeler, hepsi özelleştirme listesi içinde.

ÇEVRE VE ŞEHİRLEŞME BAKANLIĞI ADI ALTINDA RANT BAKANLIĞI KURULDU

- İkinci bir Özelleştirme İdaresi gibi çalışıp kent topraklarını özelleştirme aracı olan TOKİ, yeni dönemde işlevlerini pekiştirecek.
- Bir “Rant Bakanlığı” yapılan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın koltuğuna eski TOKİ başkanı Erdoğan Bayraktar oturtuldu ve hızla yetkiler bu Bakanlık’ta toplanıyor.
- Rant bakanlığı, rant paylaşırmanın merkezi oluyor.
- TOKİ’yi merkezine alan yeni rant bakanlığına, 644 sayılı kanun hükmünde kararname ile öncelikle belediyelerin yetkileri verildi.
- Rant operasyonlarına ayak bağı olacak mimar, mühendis odaları ile bilirkişi kurumu da yeni bakanlığın sultanı altında.

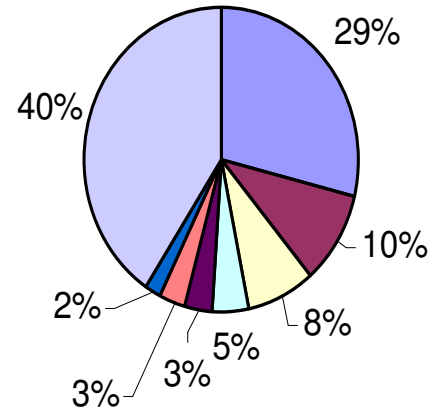

İSTANBUL'UN SORUNU ANADOLU'NUN SORUNUDUR

- İstanbul'un rantına hücum, Anadolu'da yaşayanların da sorunudur. Çünkü İstanbul'a üşüşme, Anadolu'da işe-aşa dönüşebilecek sermayenin Anadolu illerinden esirgenmesidir.
- İstanbul sorunu, sadece İstanbul'da yaşayanların değil, Anadolu kentlerinde yaşayanların da sorunudur.
- Yaşadığımız kente bir ev sahibi gibi değil, kiracı gibi davrandıkça, onu sahiplenmedikçe, rant yağması daha kolaylaşacaktır.
- Kent toprağımızı, kentteki kamusal varlığımızı daha çok savunmalı, sahiplenmeliyiz.

İSTANBUL YERELE YAPILAN HARCAMALARDAN TEK BAŞINA YÜZDE 30'A YAKIN PAY ALIYOR

Yerel Harcamalarda İstanbul Egemenliği(2009, 48,2 Milyar TL)

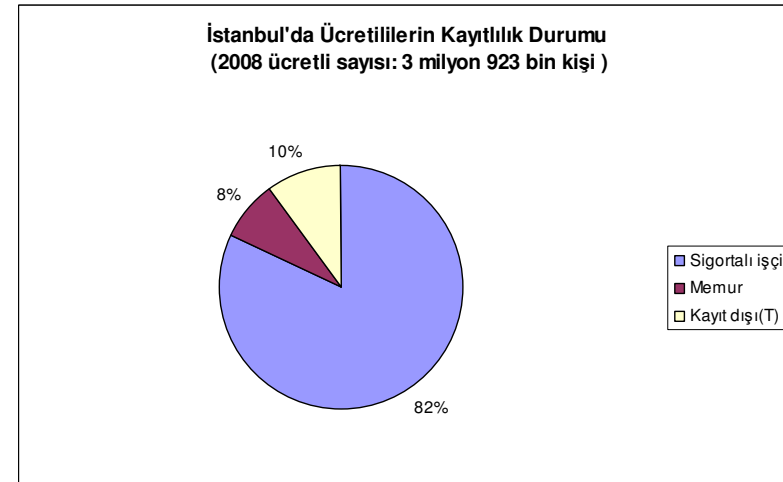
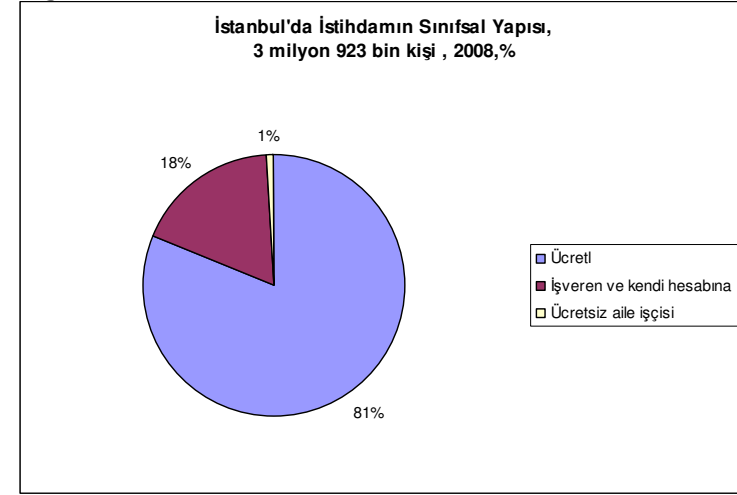
**AZMANLAŞAN İSTANBUL'A AYRILAN KAMU KAYNAKLARI,
ANADOLU KENTLERİNDEN ESİRGENEREK AKTARILYOR**

2009 NÜFUS BAŞINA MAHALLİ İDARE HARCAMA SIRALAMASINDAN BİR KESİT ; TL			
TÜRKİYE ORT.	665	51. Aydın	449
1. Kocaeli	1.437	56. Muş	433
2. İstanbul	1.081	63. Batman	402
3. Ankara	1.020	64. Aksaray	399
4. İzmir	971	65. Diyarbakır	399
11. Hakkari	734	67. Mardin	386
12. Erzincan	717	68. Siirt	381
14. Kayseri	634	70. Kars	368
24. Bursa	552	73. Iğdır	359
29. Bitlis	527	75. Tokat	348
42. Denizli	476	77. Ağrı	308
43. Gaziantep	475	78. Osmaniye	299
45. Adana	466	80. Şırnak	100
46. Erzurum	465	81. Tunceli	86

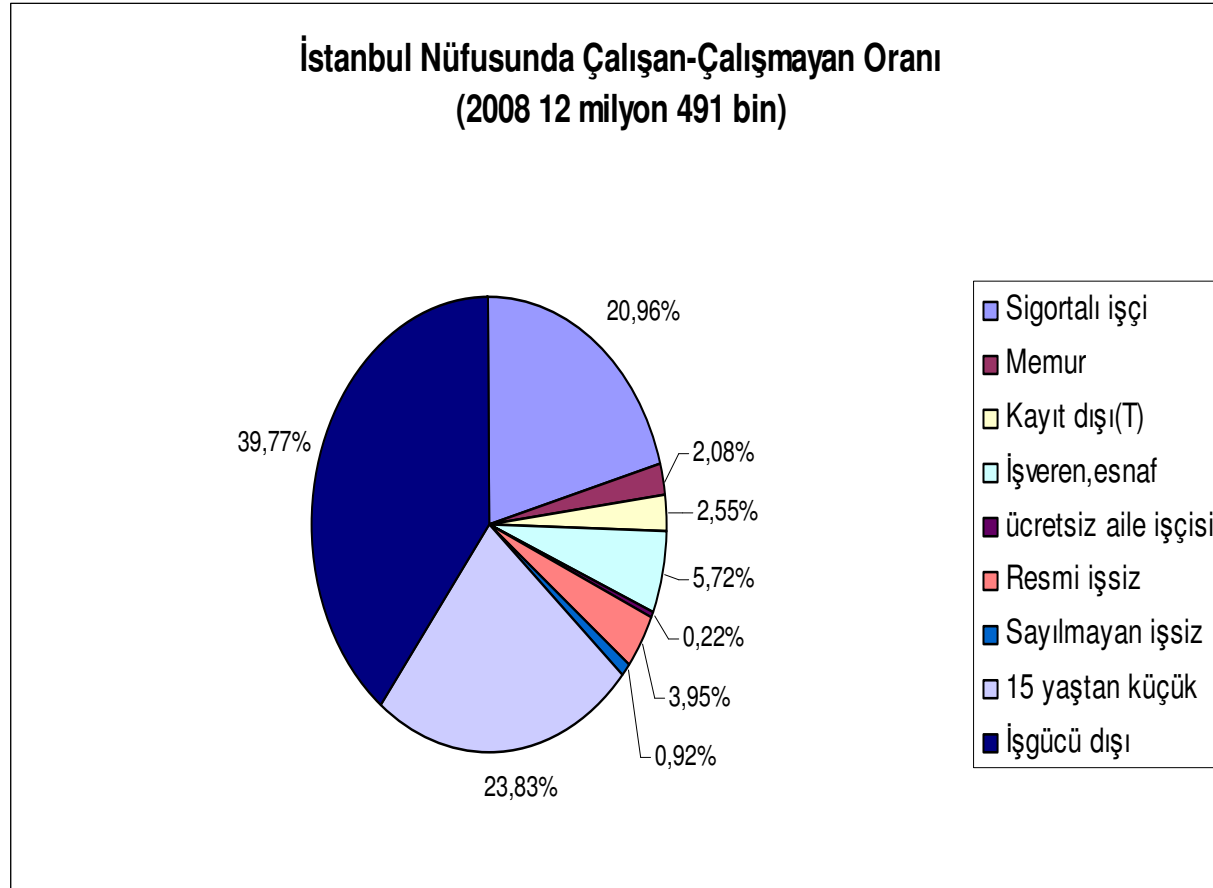
İSTANBUL'DA ÜCRETLİLER YÜZDE 81

İstanbul tam bir ücretli metropolü. İşi olan nüfusun yüzde 81'i ücretli. Ücretlilik oranı Türkiye genelinde yüzde 62. İstanbul'da 320 bine yakın kaçak çalıştırılan işçi var.

- İstanbul'un ve diğer kentlerin başına gelenler, aslında, kentte yaşayan ve emeğinden başka satacak şeyi olmayanların başına geliyor. Barındıkları yerlerden yurtlarından ediliyorlar, işsiz bırakılıyorlar, ancak, inşaatlarda, turistik işyerlerinde düşük ücretli, güvencesiz işlerle yaşayabiliyorlar.
- Kentlerin gerçek sahiplerinin, çocukluklarını yaşadıkları bahçeli, avlulu evleri hızla betonlaştırılıyor, yeşilleri yok ediliyor, havaları kirleniyor.

İstanbul'da 1 kişi çalışıyor, 2 kişiyi geçindiriyor.

KENTİNE VE KENDİNE SAHİP ÇIK!...

- Kenti para kaynağı gören neoliberal belediyeler, **kentliye de bir müşteri** gibi davranıyor, ürettiği su, gaz, ulaşım ve diğer hizmetlerden azami karı hedefliyor.
- Bu hizmetleri hızla taşeronlara, giderek özel firmalara devrederek yerel yönetimde ticarileşmeyi tırmandırıyor.
- Kentin alt -orta sınıflarının bütün bu olup bitenlere, saldırılara karşı kentte, **sokaktan örgütlenerek** karşı koyması gerekiyor. Slogan şu olmalı:
- **Kentine ve kendine sahip çık!...**